

'Beleid rond grensoverschrijdende erfrechtelijke genealogie is maatschappelijk relevant en toekomstgericht'

De Belgische staat ontvangt jaarlijks aanzienlijke bedragen uit onbeheerde nalatenschappen. An Stofferis pleit voor een beter wettelijk statuut voor erfrechtelijke genealogen. 'In het bijzonder bij onbeheerde nalatenschappen bepaalt erfrechtelijke genealogie het verschil tussen rechtsverlies en rechtvaardige vermogensoverdracht.'

Philip Vanstapel

Genealogie is voor An Stofferis, historica van opleiding, een ware passie. De verbetering van de opleiding en het statuut van erfrechtelijke genealogen in Vlaanderen is haar levenswerk. Stofferis kwam voor het eerst met genealogie in aanraking toen zij zich tijdens haar licentiaat geschiedenis aan de KU Leuven verdiepte in stamboomonderzoek naar de Belgische fysicus en wiskundige Joseph Plateau. Na het behalen van een master in Toerisme & Management aan de Antwerp Business School, kreeg Stofferis een job aan de Belgische ambassade in Parijs. 'Een collega aan de ambassade had mijn genealogisch onderzoek naar Plateau op mijn cv gezien en vertelde me over de in Frankrijk meer dan bij ons bekende stiel van erfrechtelijke genealoog. Het idee sprak me enorm aan en ik besloot een cursus 'Généalogie familiale, successorale et foncière' te volgen. Het belang van erfrechtelijke genealogie mag niet worden onderschat: een onbeheerde nalatenschap is zelden het gevolg van het ontbreken van erfgenamen, maar veeleer van het ontbreken van correcte identificatie, tijdige opsporing of juridische toegankelijkheid van gegevens.'

Stofferis geeft een voorbeeld van de praktische gevolgen van dergelijke onnauwkeurigheden waarmee het Belgisch Rijksregister vooral voor de periode tussen 1970 en 2000 is behept. 'Een nalatenschap van een erflater trok de aandacht van een notaris. De eerste zeven erfgenamen konden snel geïdentificeerd worden aan de hand van de beschikbare registers. Echter, de achtste erfgenaam, een kleinzoon die in 1978 in een andere gemeente was ingeschreven onder een foutieve voornaam of met een verkeerd geboortjaar, werd niet direct in het Rijksregister teruggevonden. Dankzij het erfrechtelijk onderzoek, kon die erfgenaam alsnog opgespoord worden door kruislings archieven te raadplegen: doopakten, bevolkingsregisters, en school- of huwelijksakten in de gemeente waar hij daadwerkelijk woonde. Zonder die nauwkeurige opsporing zou de erfgenaam volledig buiten de verdeling van de nalatenschap zijn gebleven.'

In Frankrijk is er geen rijksregister en kan men tot de zesde graad erven (in België kan dat tot de vierde graad – nvdr). Er wordt dan ook vaak een beroep gedaan op erfrechtelijke genealogen om erfgenamen in contact te brengen met opgevallende nalatenschappen. In 2015 richtte Stofferis het erfrechtelijke onderzoeksbureau International Genealogy Services SAS op. 'Veel Belgen hebben in de loop der jaren ook een patrimonium in Frankrijk opgebouwd, waardoor mijn werk in Frankrijk vaak een

grensoverschrijdend aspect had.' Na vijftien jaren in *la douce France*, keerde Stofferis naar ons land terug waar zij via International Genealogy Services BV haar missie verderzet en wereldwijd assistentie verleent bij erfrechtelijk onderzoek.

WETTELIJKE ERKENNING

'Bij mijn terugkeer naar België stelde ik vast dat de Belgische wetgeving rond genealogische opzoekingen weinig uitgewerkt en incoherent was en het werk als erfrechtelijk genealoog bemoeilijkte. Samen met een advocaat en een archivaris digitaal documentbeheer stelde ik een nota op waarin een beeld werd geschetst van het ontoereikende wetgevende kader in België en van de problemen waarmee zowel erfrechtelijke genealogen als administraties werden geconfronteerd.' Het initiatief resulteerde in een eerste hervorming via het koninklijk besluit van 7 maart 2024 tot wijziging van het koninklijk besluit van 16 juli 1992 betreffende het verkrijgen van informatie uit de bevolkingsregisters en uit het vreemdelingenregister, betreffende het opsporen van erfgenamen. 'Het KB van 7 maart 2024 voerde de mogelijkheid in om in het kader van erfrechtelijk genealogisch onderzoek een gemotiveerd verzoekschrift te richten aan de ambtenaar van de burgerlijke stand om informatie uit de afgesloten registers te bekomen. Erfrechtelijk genealogen kunnen die vraag echter niet in eigen naam richten. De aanvraag gebeurt in naam en op mandaat van een notaris. De erfrechtelijk genealogen worden als verwerkers beschouwd in de zin van de GDPR en dienen een duidelijk en welomschreven mandaat aan het verzoekschrift toe te voegen.'

Deze hervorming is volgens Stofferis een stap in de goede richting, maar de eerste problemen duiken al meteen op wanneer de opdracht tot erfrechtelijk genealogisch onderzoek uitgaat van een buitenlandse partij. 'Het notarieel mandaat zou in dat geval moeten verwijzen naar de toepasselijke rechtsgronden van het land waar de nalatenschap is opgevallend, waarna de bevolkingsdienst van de betrokken Belgische gemeente toegang tot het Rijksregister zou moeten verlenen. In de praktijk gebeurt dat echter zelden: burgerlijke standen blijken helaas nog onvoldoende kennis te hebben van de buitenlandse rechtsgronden en terminologie en zijn terughoudend in het verstrekken van informatie uit het Rijksregister. Onvoldoende afstemming tussen nationale en internationale regels leidt tot vertragingen, rechtsonzekerheid en administratieve blokkades. Zo liet bijvoorbeeld een Franse notaris een erfrechtelijk onderzoek in België uitvoeren naar erfgenamen van een Franse nalatenschap met Belgische betrokkenen. Het notarieel mandaat verwees correct naar de Franse rechtsgrond voor erfopvolging, maar de betrokken Belgische gemeente weigerde aanvankelijk toegang tot het Rijksregister te verlenen. De ambtenaar van de burgerlijke stand had onvoldoende kennis van de Franse terminologie en de buitenlandse rechtsgrond en twijfelde aan de legitimiteit van het verzoek. Hierdoor liep de procedure enkele maanden vertraging op, terwijl de erfgenamen tijdelijk geen aanspraak konden maken op hun deel van de nalatenschap. Uiteindelijk kon de opsporing van de erfgenamen alleen succesvol worden afgerond door extra documenten op te vragen bij Belgische archieven en door intensief overleg tussen de Franse notaris, de erfrechtelijke genealoog en de Belgische ambtenaren.'

Over de recent tot stand gekomen 'reparatie-

Ann Stofferis: 'Erfrechtelijke onderzoekers zijn nog steeds afhankelijk van gemeentelijke en notariële medewerking, terwijl de wetgeving hen eigenlijk meer mogelijkheden zou moeten geven.'

wetgeving' is Stofferis ook gematigd positief. 'De wetgever heeft in 2020 de regeling rond de correctie van akten, digitalisering en het centraal register aangepast. Materiële vergissingen of foutieve inschrijvingen in het Rijksregister of in de akten van de burgerlijke stand kunnen nu in veel gevallen door de bevoegde ambtenaar gecorrigeerd worden zonder dat er eerst langs de rechtbank of het parket moet worden gepasseerd, en via de Databank van Akten van de Burgerlijke Stand (DABS) zijn in principe alle akten vanaf 2019 digitaal en authentiek raadpleegbaar. Het gebruik van buitenlandse akten door omzetting of erkenning is nu geuniformiseerd. Dat vergemakkelijkt internationale erfrechtelijke onderzoeken.'

GEN-B

'We staan voor een aantal knelpunten en uitdagingen', stelt Stofferis. 'De hervormingen van de voorbije jaren hebben nog niet voorzien in een autonoom wettelijk statuut voor erfrechtelijke genealogen, waardoor hun toegang tot het Rijksregister, bevolkingsregisters en registers van de burgerlijke stand indirect, versnipperd en afhankelijk blijft van notariësen of gemeentelijke interpretaties. Die problematiek wordt versterkt in internationale nalatenschappen, waar Belgische erfgenamen betrokken zijn in buitenlandse erfdoossiers of omgekeerd. Erfrechtelijke onderzoekers zijn nog steeds afhankelijk van gemeentelijke en notariële medewerking, terwijl de wetgeving hen eigenlijk meer mogelijkheden zou moeten geven.'

Om de belangen van haar beroepsgroep te verdedigen, richtte Stofferis in 2024, samen met de ere-voorzitter van *Généalogistes de France* Antoine Dijkpa GEN-B op, de federatie van de Belgische erfrechtelijke genealogen. 'Bij GEN-B zijn we blij om te zien dat ons geroep om erkenning gehoor begint te krijgen op politiek vlak. Een wetsvoorstel dat erfrechtelijke genealogen expliciet toegang verleent tot het Rijksregister is er evenwel nog niet. Dat is één van de doelstellingen waarvoor GEN-B wil onderhandelen, maar voordat die toegang kan worden gerealiseerd, is eerst een duidelijke wettelijke erkenning van het beroep noodzakelijk. Een expliciete wette-

lijke erkenning dat erfrechtelijke genealogen op notarismandaat recht hebben op toegang tot het Rijksregister, de gemeentelijke bevolkingsregisters en de registers van burgerlijke stand zou veel wantrouwen bij de administraties wegwerken.' Internationale nalatenschappen vormen een specifiek aandachtspunt waarvoor Stofferis heel wat voorstellen heeft, zoals een 'versnelde procedure' voor de toegang tot registers in internationale erfrechtelijke zaken, de creatie van richtlijnen of modelprotocollen voor Belgische nalatenschappen met buitenlandse elementen en een versterkte samenwerking met buitenlandse notarissen en archieven om standaardprocessen (vertalingen, apostilles, mandaten, toegang tot registers) te harmoniseren. 'Informatiecampagnes richting Belgen met buitenlands vermogen of erfgenamen in het buitenland, moeten zeker overwogen worden.' 'Daarnaast is er ook de nood voor een betere omkadering inzake de opleiding en de erkenning van erfrechtelijke genealogen. De laatste maanden voerde ik al wat verkennende gesprekken over een eventueel postgraduaat erfrechtelijke genealogie. Dat zou de vorm kunnen aannemen van een grensoverschrijdende samenwerking tussen juristen, historici en archiefspecialisten. Er is alvast interesse. Een erkende opleiding of het verlenen van certificeringen voor erfrechtelijke genealogen verhoogt de kwaliteit, betrouwbaarheid en het professionalisme van het beroep. Een deontologische code zou een volgende stap kunnen zijn naar heldere regels omtrent onder meer vertrouwelijkheid, erelonen en de samenwerking met notarissen.' Stofferis is optimistisch: 'Erfrechtelijke genealogie is relevanter dan ooit. Belgen wonen niet langer onder de kerktoeren en familiestambomen zijn internationaal. Een (inter)nationaal digitaal platform of databank voor erfrechtelijke genealogie waarin notariaat, overheden, archieven en erkende genealogische experts onder strikte privacy- en beveiligingsvoorwaarden kunnen samenwerken is een realistisch scenario als we willen.'

Philip Vanstapel is advocaat en verbonden aan de KU Leuven.